

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 381/2021
16.12.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у спору по тужби тужиоца-противтуженог Агенција за осигурање депозита, Београд, чији је пуномоћник Душан Златановић, адокат из ..., против туженог-противтужиоца Сокопревоз ДОО Сокобања, чији је пуномоћник Дарко Аранђеловић, адвокат из ..., ради дуга по тужби и утврђења ништавости по противтужби, вредност предмета спора 85.254.182,87 динара, одлучујући о ревизији туженог-противтужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж 6171/19 од 10.03.2021. године, у седници већа одржаној дана 16.12.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог-противтужиоца изјављена против пресуде Привредног апелационог суда Пж 6171/19 од 10.03.2021. године.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Зајечару П 138/2018 од 12.09.2019. године, ставом првим изреке, одржано је на снази решење о дозволи извршења Привредног суда у Зајечару И.Ив. 13/2018 од 31.01.2018. године, у обавезујућем делу у целини ради наплате износа од 85.254.182,87 динара, са законском затезном каматом на износ од 38.000.000,00 динара, почев од 27.12.2017. године па до исплате, као и за трошкове извршног поступка у износу од 130.000,00 динара; ставом другим изреке, одбијен је противтужбени захтев туженог-противтужиоца ради утврђења да су без правне важности – ништави и да не производе правно дејство уговор о јемству број ...-.../..., закључен дана 17.02.2010. године између туженог-противтужиоца и Металс банке АД Нови Сад и уговор о краткорочном кредиту број .../..., закључен дана 17.02.2010. године између Болвесани ДОО Београд и Металс банке АД Нови Сад; ставом трећим изреке, обавезан је тужени-противтужилац да тужиоцу-противтуженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 854.125,00 динара.

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 6171/19 од 10.03.2021. године, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена наведена првостепена пресуда.

Против правноснажне другостепене пресуде тужени је изјавио благовремену и дозвољену ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка, због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и због погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у границама прописаним одредбом члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/11...18/20) и одлучио да ревизија туженог није основана.

Побијана пресуда није захваћена битном повредом одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју се у ревизијском поступку пази по службеној дужности. Нису основани ревизијски наводи туженог који се односе на то да су учињене повреде одредбе члана 315. Закона о парничном поступку, а у вези са повредом члана 231. и 308. Закона о парничном поступку. Другостепени суд је одлуку засновао на чињеничном стању које је првостепени суд утврдио оценом свих изведених доказа, па нема такве битне повреде поступка пред другостепеним судом, јер поновног извођења доказа у поступку доношења одлуке која се побија ревизијом није било. Следи да битна повреда на коју се по садржини указује ревизијом туженог није учињена у поступку пред другостепеним судом. Тужени у ревизији указује и на погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање, што према члану 407. став 2. ЗПП није дозвољен ревизијски разлог.

Према чињеничном стању на коме су засноване нижестепене одлуке, дана 17.02.2010. године, Металс банка АД Нови Сад и Болвесани ДОО Београд закључили су уговор о краткорочном динарском кредиту број .../... којим је банка одобрила кредит кориснику кредита Болвесани ДОО Београд у износу од 38.000.000,00 динара са роком враћања до 15.07.2010. године. Уговором о јемству број ...-.../... од 17.02.2010. године који је закључен између Металс банка АД Нови Сад као повериоца и туженог као јемца, тужени се обавезао према повериоцу да ће солидарно са дужником испунити пуноважну и доспелу обавезу дужника Болвесани ДОО Београд по основу уговора о краткорочном кредиту број .../... на износ од 38.000.000,00 динара, те се на испуњење свих обавеза из наведеног уговора обавезао као јемац платац и уз обавезу да преда две бланко сопствене менице. Металс банка АД Нови Сад извршила је промену назива у Развојна банка Војводине АД Нови Сад. Уговором о цесији број ...-.../... од 01.03.2012. године утврђено је да су Развојна банка Војводине АД Нови Сад, као уступилац и тужилац Агенција за осигурање депозита из Београда, као пријемник закључили уговор о цесији којим је банка уступила тужиоцу доспело неизмирено потраживање према дужнику Болвесани ДОО Београд у укупном износу од 38.000.000,00 динара са стањем на дан 31.12.2011. године, по основу наведеног уговора о краткорочном динарском кредиту који је закључен дана 17.02.2010. године. Предмет уговора о цесији је преношење целокупног потраживања, и то следеће структуре: износ од 38.000.000,00 динара који представља главницу конкретног пласмана и износ од 12.235.379,82 динара на име суспендоване камате, као и право на камату у складу са уговором о конкретном пласману, а заједно са уступљеним потраживањима пренета су и сва споредна права, и то уговор о јемству са туженим број ...-.../... од 17.02.2010. године. У поступку стечаја над стечајним дужником Болвесани ДОО у стечају из Београда, тужилац је поднео пријаву потраживања по основу наведеног уговора

о краткорочном динарском кредиту, али по том основу није било исплате потраживања. Из налаза и мишљења судског вештака економско-финансијске струке утврђено је да Развојна банка Војводине АД Нови Сад није наплатила своје потраживање од дужника Болвесани ДОО Београд по основу наведеног уговора о кредиту, јер је корисник кредита био неликвидан све до јуна 2012. године, када је отворен стечај, те да је кредит пуштен у коришћење кориснику кредита 18.02.2010. године од када је обрачунавана редовна камата на искоришћена средства кредита у складу са уговором, док корисник кредита није поштовао план отплате кредита и кредит није вратио нити је уредно измиривао обавезе према банци по основу обрачунате редовне камате коју је банка обрачунавала, као и затезну камату сваког месеца, како на доспели неотплаћени главни дуг, тако и на обрачунате неплаћене месечне износе редовне камате, па је вештак дао мишљење да потраживање тужиоца према туженом на дан 26.12.2017. године износи укупно 85.254.182,87 динара, и то на име главног дуга износ од 38.000.000,00 динара, затезне камате обрачунате на главни дуг од 01.01.2012. године до 26.12.2017. године у износу од 35.018.803,05 динара и на име суспендоване камате износ од 12.235.379,82 динара.

Предмет тужбеног захтева је новчано потраживање тужиоца по основу уговора о краткорочном динарском кредиту и уговора о јемству у износу од 85.254.182,87 динара са законском затезном каматом на износ од 38.000.000,00 динара почев од 27.12.2017. године па до исплате, а које је било предмет уговора о цесији закљученим са Развојном банком Војводине АД Нови Сад као уступиоцем, док је предмет противтужбеног захтева утврђење да су без правне важности – ништави и да не производе правно дејство уговор о јемству од 17.02.2010. године, закључен између туженог и Металс банк АД Нови Сад и уговор о краткорочном кредиту од 17.02.2010. године, закључен између Болвесани ДОО Београд и Металс банк АД Нови Сад.

На основу овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су одржали на снази решење о дозволи извршења којим је обавезан тужени на исплату износа од 85.254.182,87 динара са законском затезном каматом на износ од 38.000.000,00 динара почев од 27.12.2017. године, применом чланова 997., 1004. став 2. и 1019. став 1. Закона о облигационим односима. Наведено уз образложење да јемац платац одговара повериоцу као главни дужник за целу обавезу, те да поверилац може захтевати испуњење обавезе било од главног дужника, било од јемца или од обојице у исто време, као и да је уговором о цесији пренето на тужиоца потраживање Развојне банке Војводине АД Нови Сад, а предмет уговора је цесија целокупног потраживања по стању на дан 31.12.2011. године, те су поред потраживања из уговора о кредиту, на тужиоца као пријемника пренета и права банке према туженом из уговора о јемству којим се тужени као јемац платац обавезао да ће солидарно са корисником кредита испунити пуноважну и доспелу обавезу дужника по основу наведеног уговора о кредиту. У вези истакнутог приговора застарелости нижестепени судови налазе да се не ради о застарелој обавези главног дужника, обзиром да се у конкретном случају примењује општи рок застарелости од 10 година, на основу члана 371. Закона о облигационим односима.

Одлучујући о противтужбеном захтеву нижестепени судови утврђују да је исти неоснован, с обзиром да противтужбеним захтевом за утврђење ништавости уговора о

кредиту нису обухваћени ни давалац кредита – банка, ни главни дужник, док противтужбеним захтевом за утврђење ништавости уговора о јемству није обухваћена банка са којом је закључен уговор о јемству, те да недостатак једне од тих странака који представљају нужне јединствене супарничаре представља ману која утиче на страначку способност јер сви нужни супарничари чине једну парничну странку сагласно члану 210. Закона парничном поступку, па је одбијен противтужбени захтев сагласно члану 211. став 2. Закона парничном поступку. У погледу навода туженог који се односе на примену одредаба Закона о меници, нижестепени судови закључују да је тужени одговоран за обавезу коју је преузео уговором о јемству и без давања инструмената обезбеђења, па околност да је наплата потраживања по издатој меници застарела или да иста није пуноважна не утиче на обавезу дужника по уговору о јемству, те у погледу навода који се тичу примене одредаба Закона о привредним друштвима закључују да исти нису имали утицаја на другачију одлуку, с обзиром да Закон о привредним друштвима не прописује као последицу ништавост правних послова или радњи располагања имовином велике вредности без одлуке Скупштине привредног друштва.

Према оцени Врховног касационог суда, нижестепени судови су правилно применили материјално право када су закључили да у границама утврђеног чињеничног стања постоји основ утуженог потраживања тужиоца према туженом, а да је захтев по противтужби неоснован у целости.

Ревизијом туженог истиче се да Споразум о преузимању лоше активе који је закључен између Републике Србије и тужиоца, са једне стране и Развојне банке Војводине АД Нови Сад, са друге стране, не може бити основ за закључивање уговора о цесији од 27.06.2012. године јер је очигледно да је касније закључен, па услед недостатка наведеног споразума нема ни правног основа за закључени уговор о цесији, а тиме ни активне легитимације на страни тужиоца. Ревидент истиче и да су нижестепени судови морали применити одредбе Закона о меници који се у конкретном случају примењује као *lex specialis*, те да како тужилац као менични поверилац није предузео прво меничну радњу у законом прописаном року, односно није доказао да је од доспелости поднео меницу на наплату регресном дужнику, овде туженом, то се регресни дужник ослобађа обавезе по меници. Посебно се у ревизији истиче да је погрешан закључак нижестепених судова да су противтужбом за утврђивање ништавости уговора морали бити обухваћени сви учесници, с обзиром да је Законом о облигационим односима у делу истицања ништавости прописано да на ништавост суд пази по службеној дужности и да се на њу може позвати свако заинтересовано лице. Такође ревидент истиче и да је погрешан закључак нижестепених судова да изостанак одлуке Скупштине друштва не води ништавости уговора по основу располагања имовином велике вредности, те да су у овој правној ствари испуњени услови ништавости, јер су обе уговорне стране повредиле одређено правило поступања и то тужени поступањем које је противно принудним прописима у делу располагања имовином велике вредности, јер је уговор о јемству закључен без претходно донете одлуке Скупштине акционара туженог и тужилац поступањем које је противно принудним прописима да при предузимању правних радњи у име и за рачун банке председник извршног одбора обезбеди потпис једног члана тог одбора. Истакнуто је и да је статутом Металс банке који је био на снази у спорном периоду, прописано да банку

представља и заступа председник извршног одбора, те да су обе уговорне стране могле и морале знати да се приликом закључења уговора радило о лицу које није овлашћено за закључење уговора.

Врховни касациони суд не прихвата ревизијске наводе туженог.

Наиме, Уговором о кредиту банка се обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене. Корисник кредита се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором (члан 1065. Закона о облигационим односима). Уговором о јемству јемац се обавезује према повериоцу да ће испунити пуноважну и доспелу обавезу дужника ако овај то не учини. Ако се јемац обавезао као јемац платац, одговара повериоцу као главни дужник за целу обавезу и поверилац може захтевати њено испуњење било од главног дужника било од јемца или од обојице у исто време (солидарно јемство). На наведено упућују одредбе чл. 997. и 1004. став 3. Закона о облигационим односима.

Следећи наведено законско одређење, тужилац има право да од туженог потражује исплату целокупног доспелог потраживања чији је износ утврђен вештачењем изведеним током поступка. Ово право тужиоца произлази из чињенице да се тужени, као јемац платац, закључењем уговора о јемству обавезао да ће испунити пуноважну и доспелу обавезу дужника. Како је предметним уговором о јемству тужени као јемац јемчио за обавезу главног дужника, он за такву обавезу одговара исто као и главни дужник. Стога је правилно одржано на снази решење о извршењу које за предмет има потраживање на чију исплату се тужени уговором о јемству обавезао.

Ревидент у ревизији понавља жалбене наводе који су били предмет правилне правне оцене од стране другостепеног суда, те су и по налажењу Врховног касационог суда неосновани наводи ревидента који се тичу закључења Споразума о преузимању лоше активе чије постојање тужени током поступка није спорио, као и наводи да је тужилац неподношењем менице на реализацију у предвиђеном року изгубио право да поднесе тужбу ради наплате меничне своте. Предлог за извршење јесте поднет на основу менице као средства обезбеђења испуњења обавезе туженог. Међутим, по приговору туженог решење о извршењу на основу менице као веродостојне исправе је укинато и поступак је настављен у парници по тужби за исплату главног дуга. Тужилац као поверилац има право избора начина намирања спорног потраживања, а неподношењем менице на реализацију у предвиђеном року од стране тужиоца, тужени као дужник (јемац платац), се није могао ослободити обавезе враћања кредита, с обзиром да је правни основ неизмирене обавезе туженог Уговор о јемству број ...-.../... од 17.02.2010. године, а меница представља средство обезбеђења потраживања.

Надаље, правилно је нижестепеним одлукама одбијен противтужбеним захтев за утврђење ништавости уговора о јемству. У конкретном спору, који за предмет има противтужбени захтев за утврђење ништавости уговора, процесну заједницу нужних супарничара чине све уговорне стране будући да се спор може решити само на једнак

начин уз учешће свих странака материјално-правног односа, јер је реч о недељивом правном односу. Стога је правилан закључак нижестеопних судова да у односу на захтев за утврђење ништавости предметних уговора нису тужбом обухваћена сва лица и постоји недостатак пасивне легитимације за постављени противтужбени захтев. Одредбом члана 210. Закона о парничном поступку прописано је да ако се по закону или због природе правног односа спор може решити само на једнак начин према свим супарничарима (јединствени супарничари), они се сматрају као једна парнична странка, тако да се кад поједини супарничари пропусте неку парничну радњу, дејство парничних радњи које су извршили други супарничари односи се и на оне који те радње нису предузели. Следом реченог, наводи ревидента да на ништавост суд пази по службеној дужности и да се на њу може позвати свако заинтересовано лице не искључују процесну обавезу обухватања тужбеним захтевом свих лица која представљају нужне супарничаре, а супротно поступање има за последицу одбијање тужбеног захтева, сагласно члану 211. став 2. Закона парничном поступку.

Код претходно истакнуте околности недостатка пасивне легитимације у односу на противтужбени захтев и у вези са тим правилног одбијања истог, испостављају се ирелевантним наводи ревидента који се односе на изостанак одлуке Скупштине друштва којом се даје сагласност за закључење уговора којим се располаже имовином велике вредности, као и наводи који се односе на овлашћење лица која су потписала уговор за закључење истог на страни туженог.

Имајући у виду све претходно наведено, Врховни касациони суд је применом одредбе члана 414. Закона о парничном поступку одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Бранко Станић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић